

УДК 657

ОБЛІК ВИТРАТ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

Д. Ф. Лукашук

студентка 4 курсу, група ОА-42, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права

Науковий керівник – старший викладач О. В. Зінкевич

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Розглянуто підходи до обліку витрат, визначені Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі. Визнання витрат у вітчизняній практиці. Зроблено відповідні висновки і визначено напрями подальшого вдосконалення.

Ключові слова: видатки бюджетних установ, бюджетні установи, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Рассмотрены подходы к учету расходов, определены Национальными положениями (стандартами) бухгалтерского учета в государственном секторе. Признание расходов в отечественной практике. Сделаны соответствующие выводы и определены направления дальнейшего совершенствования.

Ключевые слова: расходы бюджетных учреждений, учреждения, национальные положения (стандарты) бухгалтерского учета в государственном секторе.

The approaches to cost accounting by national regulations (standards) of accounting in the public sector. Recognition of costs in domestic practice. Corresponding conclusions and directions for further improvement.

Keywords: expenditure budget institutions, government agencies, national regulations (standards) of accounting in the public sector.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік у бюджетних установах виконує управлінську, контрольну та інформаційну функцію. Найбільш специфічними об'єктами обліку є видатки установи та результати виконання кошторису. Бухгалтерський облік видатків бюджетних установ є достатньо трудомістким об'єктом обліку, що потребує детального опрацювання у зв'язку з прийняттям Стратегії модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки [3]. Згідно даної Стратегії облік в бюджетних установах зазнає кардинальних змін з 2015 року із впровадженням Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Дослідження актуальних питань організації й ведення бухгалтерського обліку та здійснення аналізу в бюджетних установах знайшли відображення в наукових працях таких українських вчених, як С.В. Свірко, Р.Т. Джога, В.В. Сопко, В.Т. Александров, О.І. Ворон, В.Ф. Палій, П.К. Германчук, П.Й. Атамас, І.І. Поклад та інших, однак результати їх досліджень потребують подальшого оновлення, обумовленого стрімкими змінами нормативно-правової бази.

Метою статті є здійснення порівняльного аналізу чинної вітчизняної облікової практики щодо обліку витрат бюджетних установ із засадами Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі - НП(С)БОДС) задля обґрунтування перспектив їх подальшого застосування.

Виклад основного матеріалу. У НП(С)БОДС 135 «Витрати» [4], яке визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності бюджетних установ, введено ряд нових понять для бюджетного обліку, зокрема: елемент витрат, запозичення, нормальна потужність, об'єкт витрат, фінансові витрати.

Щодо обліку видатків у чинній обліковій практиці, то Джога Р.Т. зазначає, що ними є державні платежі, які не підлягають поверненню, тобто не створюють і не компенсують фінансові вимоги, і поділяються на відплатні (обмінюються на товари чи послуги) і не відплатні (односторонні) [2], а Атамас П.Й. вважає, що видатки – це сума коштів, витрачених бюджетними установами в процесі господарської діяльності в межах сум, установлених кошторисом [1].

НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» визначає витрати як зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власникам).

НП(С)БОДС 135 «Витрати» передбачає, що витрати визнаються за умови, що оцінка витрат може бути достовірно визначена, у разі зменшення економічних вигід та/або потенціалу корисності, зокрема у вигляді вибуття активу або збільшення зобов'язання, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власникам). Відповідно витрати бюджетних установ визнаються у період їх здійснення одночасно з визнанням доходів, для одержання яких вони були понесені.

Згідно НП(С)БОДС 135 не визнаються витратами:

- платежі за договорами комісії, агентськими договорами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг;
- витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

При визнанні видатків в сучасному вітчизняному обліку своєрідною особливістю є їх поділ на касові та фактичні. Це пов'язано з тим, що понесені видатки на утримання установ не завжди відповідають обсягам сплачених коштів. Із запровадженням НП(С)БОДС поняття «касові видатки» змісту не матиме, оскільки сплата грошових коштів витратами не визнаватиметься.

НП(С)БОДС 135 «Витрати» [4] зазначає, що витрати суб'єктів державного сектору класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- витрати за обмінними операціями;
- витрати за необмінними операціями.

Витрати за обмінними операціями включають такі елементи витрат:

- оплата праці (заробітна плата, грошове забезпечення військовослужбовців);
- відрахування на соціальні заходи;
- матеріальні витрати (використання предметів, матеріалів, обладнання, інвентарю, медикаментів та перев'язувальних матеріалів, продуктів харчування тощо);
- амортизація;
- фінансові витрати (витрати суб'єкта державного сектору, пов'язані із запозиченнями згідно із законодавством: відсотки за користування кредитами, премія, дисконт за цінними паперами, витрати на обслуговування боргу тощо);
- інші витрати за обмінними операціями (курсові різниці, витрати, пов'язані з реалізацією активів, втрати від зменшення корисності активів тощо).

Витрати за необмінними операціями включають такі елементи витрат:

- трансферти (субсидії, гранти, соціальні виплати тощо);

- інші витрати за необхідними операціями (витрати, пов'язані з передачею активів, що передають суб'єкти державного сектору суб'єктам господарювання, фізичним особам та іншим суб'єктам державного сектору для виконання цільових заходів, списана дебіторська заборгованість, неповернення депозитів тощо).

Суб'єкт державного сектору у примітках до фінансової звітності наводить інформацію про склад і суму витрат, які не включені до статей витрат Звіту про фінансові результати, а відображені безпосередньо у складі власного капіталу (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власникам).

Розроблені національні положення відповідають міжнародним у визначенні та визнанні сутності видатків, дозволять привести основи бухгалтерського обліку державного сектору відповідно до умов господарювання суб'єктів в ринковому середовищі.

Висновки. Застосування розроблених НП(С)БОДС надасть можливість відображати видатки в міру виникнення і споживання економічних вигод; дозволить одержувати повну інформацію про державні активи і зобов'язання; сприятиме розширенню управлінських можливостей. Позиції НП(С)БОДС 135 потребують деталізації в частині документального оформлення та відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку витрат.

Список використаних джерел:

1. Атамас, П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях. [Текст] навч. посібник / П.Й. Атамас. - К. : – Центр навчальної літератури, 2003. – 284 с. 2. Джога, Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах [Текст]: навчальний посібник /Р.Т. Джога ; КНЕУ. - К. : КНЕУ, 2001. - 250 с. 3. Постанова КМУ Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки від 16.01.2007 року №34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. 4. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 року №1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.